

Kommunedelplan for Kultur og fritid 2016 - 2025

Kulturkommunen Øyer

LEV I ØYER!

Framtidsrettet
Attraktiv
Tilgjengelig

Intensjon og mål for planen

Kulturloven har til formål å fastlegge offentlige styremakters ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk (§ 1). Kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak som fremmer og legger til rette for lokal kulturvirksomhet (§ 4).

St.meld. 10 (2011-2012) «Kultur, inkludering og deltaking» sier at deltagelse i kulturlivet har positiv virkning for den enkelte og for samfunnet. Personlig og sosial identitet er sterkt knyttet til deltagelse i kulturaktiviteter, og konsekvensene av utenforskap er store. Deltakelse gir mening i hverdagen, bedre selvfølelse og høyere livskvalitet. Kunsten og kulturen *skal* derfor være åpen og inkluderende.

Kulturutredningen (NOU 2013:4) beskriver kulturen som samfunnsskapende kraft, som gir grunnlag for demokrati, for sosiale fellesskap og for økonomisk verdiskaping. Kulturutredningen vektlegger også betydningen av en opprustning av den kulturelle grunnmuren i lokalsamfunnet; f.eks. folkebiblioteket som formidlingsarena, kulturskolen og fritidsklubben som læringsarena, og det frivillige kulturlivet som forebyggende folkehelseiltak.

Kommuneplanens samfunnsdel 2014 – 2025 «Lev i Øyer» tar utgangspunkt i et uttalt ønske å bruke kulturen og kulturlivet aktivt i samfunnsutviklingen. Kultur trekkes fram som viktig mål og strategi for å oppfylle Øyers visjon om å være et attraktivt bosted og utviklingsområde. Kultur i denne sammenhengen omfatter hele kulturfeltet; kultur som attraksjon, aktivitet, helse og identitet – uavhengig av sektortilhørighet i organisasjonen.

Kommunedelplan for Kultur og fritid 2016 – 2025 skal omfatte alle kulturens fasetter – fra idrett og friluftsliv, via kulturvern, kulturminner, historie, oppvekstmiljø, formidling, læring, opplevelse, arena, aktivitet, frivillighet, til identitet og tilhørighet. Til planen skal det knyttes flere handlingsprogram; bl.a. for Idretts- og friluftsliv, som skal konkretisere utvikling av spillemiddelfinansierte idretts- og nærmiljøanlegg. Det skal også utarbeides et handlingsprogram for kommunens samarbeid med frivilligheten.

Kommunedelplan for Kultur og fritid 2016 – 2025 er utarbeidet av et politisk saksutvalg bestående av Magnar Bjørke, Zeljana Bojic, Birgit Wasrud, Mari Botterud og Håvard Granskogen (leder). Planen er ført i pennen av utvalgets sekretær, sektorleder for Kultur og fritid Frode Fossbakken.

Kultur som uttrykk

Kultur som uttrykk henspiller på mennesket behov for å uttrykke seg – først og fremst gjennom språk og tegn, men også gjennom ulike virkemiddel for å forbigå språkets utilstrekkelighet.

Uttrykkskultur kan i denne planen henvise til kultur i opplæringen, formidling gjennom bibliotekarbeid, ulike former for scenekunst, sang og musikk, kunst og kulturarrangementer.

I Øyer fins det et rikholdig kulturliv gjennom lag og foreninger med over 100 års fartstid, og gjennom enkeltpersoner og ildsjeler som beriker den kulturelle hverdagen for alle innbyggere.

Uttrykkskulturen skal styrkes for å skape gode levemiljøer for innbyggere, og styrke attraktivitet til etablering for tilflyttere. Det er i kommunens interesse å legge til rette for gode arenaer og møteplasser hvor kultur kan komme til uttrykk. Dette vil være med på å forebygge uønsket aktivitet, og gi rom for ulike kulturretningers ulike uttrykksformer. Dialog med innbyggere, lag og foreninger er essensiell for å møte ønsker og krav om tilrettelegging.

Øyer kommune har i dag mange ulike tilbud til barn og unge både gjennom egen aktivitet og gjennom lag og foreninger aktivitet. Likevel er det fortsatt mange som ikke benytter seg av tilbudene, eller ikke finner seg til rette med tilbudene. Disse er det viktig at det legges til rette for, slik at de får mulighet til å finne sitt eget uttrykk. Ungdomsklubben og det regionale ungdomssamarbeidet stimulerer til stor deltakelse og aktivitet, men det er fortsatt for mange som faller utenfor. UKM er en viktig arena for ungdom som ønsker å vise fram sine talent, og dreiningen fra en årlig mønstring over mot et helårig tilbud vil kunne gi rom for flere typer deltakelse.

Status

Øyer har mange arenaer for kulturelle uttrykk, som skoler, samfunnshus, kirke og bibliotek

En indikator for kultur som uttrykk er besøk i bibliotek pr. innbygger. Kommunebarometeret (KB) for 2016 viser en karakter på 1,4 (328. plass) på en skala fra 1 - 6

Ved bevisst satsing på biblioteket som kulturell arena vil besøket øke, og flere innbyggere vil finne mulighet til en mestringsarena

Utviklingsplan av 2014 skal følges opp med økonomiske virkemidler

Øyer kulturskole skal være en av landets ledende kulturskoler innen 2025

Kulturskolen skal aktivt samarbeide med kultur- og næringslivet i kommunen

Kulturskolens utvikling skal følge utvikling og trender i samfunnet

Tett, tverrsektorielt samarbeid med Øyer-Tretten frivilligsentral og andre frivillige organisasjoner

Frivillig kulturliv i Øyer skal stimuleres

Eget handlingsprogram skal sørge for god oppfølging av frivilligheten

Ildsjeler skal belønnes gjennom bevisst bruk av kommunens kulturpris

Øyer folkebibliotek skal utvikles til et moderne og populært tilbud

Biblioteket som møteplass skal utvikles og oppgraderes

Biblioteket skal samarbeide med andre kommunale enheter og frivillig sektor på ulike utviklingsområder

Opprettholde godt nivå på støtte gjennom kulturmidler til lag og foreninger

Øyer kommune skal jobbe for å skape gode og inkluderende kulturarrangement

Støtte arrangementer gjennom markedsføring og omtale i ulike tilgjengelig medier

Kultur som folkehelse

Kultur som folkehelse spiller på den betydning god fysisk tilrettelegging og mulighet for deltakelse har for kulturlivet og det sosiale livet for innbyggerne. Folkehelse i denne sammenhengen handler om fysisk, psykisk og sosial helse. Øyer kommune har store muligheter til fysisk helseforebyggende arbeid gjennom mange sentrumsnære stier og anlegg. Det må også fokuseres på tilrettelegging for psykisk og sosialt forebyggende arbeid, gjennom gode møteplasser som er tilgjengelige og attraktive for flest mulig.

Kultur som helseforebyggende tiltak har uante konsekvenser. I et samfunn i utvikling mot større pleiebehov og flere ensomme individer vil kultur kunne være virkemiddelet for å bøte på skadene. Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT) har avdekket at personer som er aktive kulturbrukere og –bidragsytere holder seg fysisk og psykisk friske lengere i livet enn de som ikke bruker kulturen. Det psykiske og sosiale aspektet av folkehelsen må styrkes like mye som det fysiske. I Øyer ligger forholdene godt til rette for fysisk aktivitet for alle som ønsker det, og vi skal jobbe videre for å gjøre tilgjengeligheten og variasjonen ennå bedre.

Det er klar sammenheng mellom frivillighet, kultur og lykke. Opplevelsen av lykke henger til stor grad sammen med sosiale forbindelser. Kulturen og frivilligheten representerer på mange måter kvaliteten i et samfunn. Et lykkelig samfunn kjennetegnes av livskvalitet gjennom demokrati, tillit, stabilitet og inkludering. Et åpent, inkluderende og mangfoldig samfunn skaper grunnlag for friske, deltakende innbyggere i alle generasjoner.

Status

Tilgjengelighet til aktiviteter og møteplasser er avgjørende for god folkehelse

KB bruker indikator netto driftsutgifter til idrett pr. innbygger, for 2016 scorer Øyer her 5,1 (35. plass)

For å fortsatt score høyt på folkehelse må Øyer opprettholde og vedlikeholde kulturell og idrettslig infrastruktur*

*all fysisk og mellommenneskelig tilrettelegging

Tverrsektorielt samarbeid med innbyggere, lag og foreninger

Øyer kommune skal legge til rette for godt psykososialt oppvekstmiljø i hele kommunen

Tverrsektorielt samarbeid i arbeid rettet mot ungdom

Tiltak for aktivitet skal så langt det lar seg gjøre følge regelverk for universell utforming

Alle innbyggere i Øyer skal ha tilgjengelighet til aktiviteter

Tilgjengelighet uavhengig av alder eller tilhørighet

Sørge for god variasjon av tilbud innenfor idrett og friluftsliv

Øyer kommune skal jobbe målrettet med tilrettelegging for fysisk, psykisk og sosial aktivitet

Idretts- og nærmiljøanlegg planlegges gjennom eget handlingsprogram

Øyer kommune må arbeide for vedlikehold av eksisterende anlegg

Kultur som næring

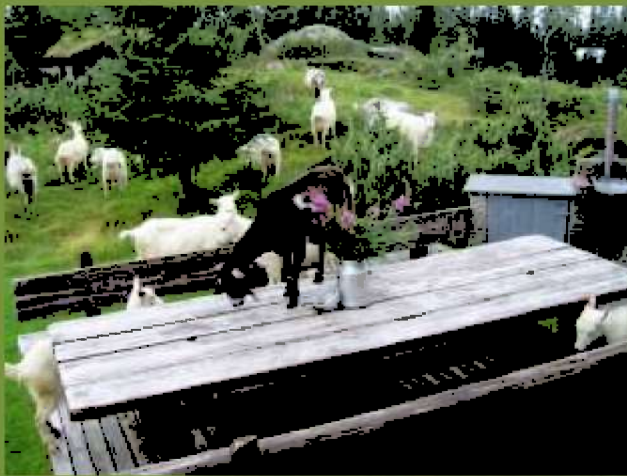

Kultur som næring henspiller her på kulturbaserte næringer, lokale kunstnere og håndverkere, men også den kulturen som ligger i tradisjonelle næringer innenfor landbruk og skogbruk, og kulturens rolle i servicenæringene.

Kulturnæringene er den størst voksende næringen i innlandet. Øyers beliggenhet i Lillehammerregionen og Sør-Gudbrandsdalen tilsier at vi bør satse på denne type næringer. Filmmiljøet i regionen er i kraftig vekst, og bidrar med store økonomiske og kreative ringvirkninger utover selve filmarbeidet. Kreative klynger som f.eks. Fabrikken på Lillehammer er i vekst, og er selvforsterkende gjennom sin gjensidige påvirkningskraft. Kunstmiljøet i regionen er sterkt, med mange profilerte kunstnere. Arenaer for disse må styrkes og opprettholdes. Håndverkstradisjonene holdes i hevd, og videreutvikles gjennom nye spennende koblinger. Kulturens rolle overfor reiselivs- og turistnæringene er tydelig, og gjensidig avhengighet blir stadig mer tydelig.

Lokal matkultur er av økende interesse over hele landet, og Øyer må videreutvikle de mulighetene som ligger i dette segmentet. Lokale produsenter må stimuleres til å utvikle produkter, og stabilt distribusjonsapparat må sikres. Øyer og Lillehammerregionen som reiselivs- og hyttedestinasjon har absolutte muligheter til å skape levedyktig næring av dette.

Kunst og kulturbasert kompetanse, som ofte er kjernen i kulturnæringene, betyr mye for stedsutvikling og næringsutvikling. Kulturnæringer sysselsetter ca 4 % av arbeidsstokken på landsbasis, like mange som hotellbransjen, og omsetter for nær 50 milliarder i året.

Status

Øyer har ledig næringsareal for utvikling, og nærheten til Lillehammer gir mulighet for vekst

KB bruker indikator antall kulturarbeidere pr. 1000 innbyggere. For 2016 scorer Øyer her 1,5 (337. plass)

Stimulering til nyetableringer og fokus på kreativ næringsaktivitet kan gi høyere score på sikt

Stimulere til bevaring av tradisjons-håndverk

Det skal jobbes for å bevare håndverks-tradisjoner

Samarbeid med oppvekst-sektor om tilbud

Følge opp intensjon i regional næringsplan

Økt satsing på kulturbaserte næringer

Markedsføre tilgjengelig næringsareal

Sikre hensiktsmessig distribusjon

Styrke fokuset på lokal matproduksjon

Stimulere lokale produsenter

Dyrke samarbeidet med næringen gjennom ulike kommunale aktører

Samarbeid mellom kultur og reiseliv/turisme

Holde fokus på Øyers fortrinn og merkevarer

Kultur som samfunnsutvikler

Kultur som samfunnsutvikler sier her noe om den rollen møteplasser, demokrati og oppvekstmiljø spiller for lokalsamfunnet, og den attraktivitet det skaper for innbyggere, besøkende og potensielle tilflyttere og etableringer. Å utvikle et samfunn handler ikke bare om å skape grobunn for vekst, men også om å ta vare på og skape godt oppvekstmiljø og godt eksistensgrunnlag. Prinsippene i Kommune 3.0 med felles styrking av lokalsamfunnet gir grunnlag for en slik utvikling.

Kulturen er grunnfjellet i samfunnet; det er hva vi er som individer, hvem vi vil utvikle oss til, hva vi har å tilby av attraksjoner, aktiviteter, opplevelser og involvering.

Tilgang til kultur og mulighet til å uttrykke seg kreativt er viktig i et demokratisk samfunn, og legger grunnlaget for ytringsfrihet og likeverd. Deltakelse i kulturlivet har positive virkninger både for den enkelte og for samfunnet. Kunst og kultur gir opplevelse og mening i hverdagen, og legger grunnlag for utvikling og læring. Ved siden av arbeidsliv og skole er kulturlivet blant de arenaene som bidrar mest til utvikling av skaperevne og kompetanse.

Det er gjennom deltakelse i fellesskapet at vi kan oppnå engasjement og medbestemmelse, og det er derfor en viktig faktor for demokratiet at den enkelte innbygger opplever seg selv som inkludert og meningsfull i samfunnet.

Status

Viktig for samfunnsutvikling er åpenhet gjennom mangfold og økt samhandling med frivilligheten

KB bruker netto driftsutgifter til kultur andel av total. I 2016 scorer Øyer her 3,5 (121. plass)

Ved å opprettholde satsing på kultur kan nivået på tverrsektorielt samarbeid med frivillig sektor styrkes.

Attraktivitet
styrkes gjennom
innbyggernes
engasjement

Kulturell
infrastruktur
må holdes
oppgradert

Øyers
innbyggere
skal få prege
sine
omgivelser

Prinsippene
med
Kommune 3.0
innarbeides i
Øyer
kommune

Innbyggere
med
utfordringer
skal gis
mulighet for
utvikling

Det skal
jobbes for å
skape gode
mestrings-
arenaer

Kultur- og
organisasjons-
livet skal gis
rom for å bidra

Alle plan-
prosesser må
være sektor-
overgripende

Alle befolknings-
grupper skal
være
representert i
råd og utvalg

Demokratiske
prosesser skal
prege
samfunns-
utviklingen

Det skal være
rom for alle
livssyn i Øyer

Kultur som identitet

Kulturen er med og former oss som mennesker, og former samfunnet vi oppholder oss i. Oppvekstmiljøet påvirker den vi blir som voksen, og videre den stolthet og de verdier vi tar med oss i livet. Kultur og identitet er foranderlige begreper. Kulturen påvirker identiteten, og identiteten påvirker kulturen. Hjemstedsidentiteten er de relasjoner en forbinder med et geografisk område, men like sterk er den relasjon en har bygd gjennom samhørighet, deltakelse og inkludering.

Identitet gjennom kultur gir oss et bærekraftig samfunn som vi kan bringe videre til kommende generasjoner. Kommunens helhetlige samhandling med frivilligheten, gjennom barne- og ungdomsarbeid, ved å sørge for gode møteplasser, ivaretagelse av kulturarven, bevissthet om verdien av kulturminner, språkets og dialektens betydning, betydningen av lokalhistorien, biblioteket som møteplass og integreringsarena – alt er med og styrker vår identitet.

Det er hele lokalsamfunnets oppgave å sørge for åpenhet og mangfold. Kommunens og næringslivets samarbeid med frivilligheten er grunnlaget for et felles og helhetlig identitetsforståelse. Mangfoldet, og hvordan vi møter nye og gamle innbyggere, er med på å sikre kommunens kulturelle eksistens. Både den fjerne og den nære historien danner bakteppet for det som er Øyer, og hvordan vi som samfunn formidler den historien til besøkende og nye innbyggere kan være utslagsgivende for samfunnsnyttig vekst.

Status

Holdninger i forhold til integrering og mangfold er avgjørende for at alle innbyggere får en positiv identitetsfølelse

KB bruker indikator for antall besøk i fritidssenter i året pr. 1000 innbyggere 6-20 år. Øyer scorer 1,2 (265. plass)

Økt satsing på ungdomsarbeid vil gi mer besøk i fritidssenter, og fler tilfeller kan bli fanget opp av riktig system eller instans.

Kulturlandskapet skal bevares og utvikles

Øyer kommune skal ivareta sin kulturarv

Kulturminner skal ivaretas for oppvoksende generasjoner

Øyer kommune skal jobbe for bevisstgjøring av kulturarvens rolle

Mangfold skal gjenspeiles i integreringsarbeid

Øyer kommune skal preges av mangfold

Det skal skapes rom for alle

«LEVI ØYER» skal gjelde alle innbyggere og besøkende

Øyer er et samfunn i vekst

Øyer kommune skal legge til rette for nye innbyggere

Handlingsprogram

KOMMUNEDELPLAN KULTUR OG FRITID 2016 - 2025

HANDLINGSPLAN IDRETT OG FRILUFTSLIV 15.12.2016

se merknad

P	Anlegg	Anleggsnummer	Ansvarlig/ forslags- stiller	Invest. kostnad	Driftsutg. pr. år	Merutgiftdrift pr. år	Anleggsstart - finansiering (i 1000 kr.)											
							2017			2018			2019			2020		
							K	ST/F	PR	K	ST/F	PR	K	ST/F	PR	K	ST/F	PR
Nærmiljøanlegg																		
1	GA del 3 basketbane	521004703	OTI	1785			0	900	885	x	x							
2	Øyer Ip Lysløype	521004801	OTI	1750			0	600	1150		x	x						
3	Øyer Ip skiløype	521004802	OTI								x	x						
4	Øyer Ip Flerbruksanlegg	521000110	OTI								x	x						
5	GA del 4 styrkeapparater	521004704	OTI								x	x						
Ordinære anlegg/Rehabilitering av anlegg:							K	ST/F	PR									
1	Øyer Idrettspark kunstgressbane	521000108	OTI	7 500				2 500	5 000		x	x						
2	Freestylepark Hafjell	521001103	Hafjell Freepark AS	8 448				2 816	5 632	x	x	x						
3	Lys SL 1 Mosætertoppen	521004403	OTI	650				210	440		x	x						
4	Vannforsyning snøproduksjon Mosætertoppen	521004412	OTI	2 342				700	1 642		x	x						
5	Snøproduksjon Mosætertoppen	521004413	OTI	2 425				700	1 725		x	x						
6	Skiløype Haugan Mosætertoppen	521004411	OTI	900				300	600		x	x						
7	Orienteringskart Hafjell- Mosætertoppen	521004601	OTI	215				72	143		x	x						
8	Skiløype Mosætra 2,5 km rød	521004408	OTI	905				300	605		x	x		x				
9	Tretten skianlegg, rehab. lysløype	521001602	OTI	925				463	462		x	x						
10	Øyer idrettspark Redskapshus	521000108	OTI	1 475							x	x						

Anlegg ferdig,
fornytt søknad

Delvis ferdig,
fornytt søknad

Planlagt prosjekt

Planlagt, ikke
prosjektert

Andre anlegg ligge inne på rulling 2017															
11	7 skivers elektronisk anvisning innendørs		Øyer/ Døl. Skytterlag	453						151	302				
12	Varnebu		Øyer turskiløyper SA/prosjektgruppe	3 355					1 118	2 237					
13	Rehabilitering og vedlikehold pilegrimsleden		Øyer kommune	300					100	100	100				
14	Øyer idrettspark, påbygging klubbhus		ØTI												x
15	Rehabilitering Moksa kunstpark tursti-nett, bru over Moksa		Øyer kommune										x		
16	Stav idrettsplass, nyanlegg 5'er bane		ØTI							x					
17	Øyer idrettspark, rehabilitering av søndre bane		ØTI							x					
18	Tur- og sykkelstier med Gondolen som utgangspunkt		Hafjell	337						112	225				
19	Etablering av nybegynner terrengpark		ØTI	2 500						833	1 667				

Handlingsprogram

Frivillighet

Øyer kommune skal opprettholde sitt engasjement i Øyer-Tretten frivilligsentral, og jobbe for flere samarbeid mellom det kommunale tjenesteapparatet, lokalt næringsliv, og frivilligheten.

Øyer kommune skal i samarbeid med frivilligheten arbeide for opprettelse av en utstyrsbank til støtte for familier og enkeltpersoner som trenger det.

Øyer kommune skal stimulere lokalt foreningsliv og ildsjeler gjennom hensiktsmessig fordeling av kulturmidler. Tildeling av kulturmidler skal skje etter egne retningslinjer.

Øyer kommune skal belønne ildsjeler gjennom tildeling av kulturpris. Kulturprisen skal i prinsippet deles ut årlig, etter innsendte forslag.

Handlingsprogram

Kulturarv/-vern/-minne

Øyer kommune skal i samarbeid med regionale og nasjonale vernemyndigheter holde oversikt over registrerte kulturminner i kommunen. Kommunen ønsker å bruke www.kulturminnesok.no og SEFRAK-registrene som finnes sentralt til dette.

Øyer kommune skal stimulere til aktiv bruk av kulturlandskapet gjennom seterdrift og tilgang til høsting av naturressurser. Fjellets verdi som kulturarv framheves.

Øyer kommune skal jobbe med oppvoksende generasjoners holdning til og kunnskap om kulturarven gjennom barnehage og skole. Bevissthet om kulturarvens betydning for kommunens utviklingsmuligheter og samfunnsmessige ståsted skal være en del av opplæringsløpet.

Henvisninger

Lov om offentlege styremakters ansvar for kulturverksemd, Kulturlova (2007)

Meld. St. 10 (2011-2012) – Kultur, inkludering og deltaking

NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014

Livskvalitet. Betydning av kultur og frivillighet for helse, trivsel og lykke. Jill Loga, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, 2010

LEV I ØYER – Kommuneplanens samfunnsdel 2014 – 2025

Kulturstrategi for Oppland 2016 - 2020

Regional næringsplan 2016 - 2026, Lillehammerregionen

Bibliotekplan for Lillehammerregionen 2013 – 2017

Utviklingsplan for Øyer kulturskole 2015 - 2025